

UNIVERSITY OF THE PUNJAB

M.A./M.Sc. Part – I Annual Examination – 2022

Subject: Persian

Paper: I (Dastoor-e-Zaban-e-Farsi Wa Tarjama)

Roll No.

Time: 3 Hrs. Marks: 100

نوٹ: اس پرچے کے دو حصے ہیں۔ پہلے تینوں سوال لازمی ہیں۔ دوسرے حصے کا سوال نمبر 4 لازمی ہے۔ جبکہ باقی تین میں سے دو سوالات کے جواب درکار ہیں۔

حصہ اول

سوال نمبر ۱۔ از پرسش های زیر فقط ده تارا انتخاب نمایند و به زبان فارسی به اختصار جواب بدهید:

الف۔ مصدر چیست؟	ب۔ اقسام جملہ چند اند؟
ج۔ روزهای هفته را نام ببرید؟	د۔ ضمیر ملکی چیست؟
ه۔ قید چیست؟	و۔ اسم نکره چیست؟
ز۔ اسم جمع چیست؟	ح۔ ضمیر چیست؟
ط۔ مترادف چیست؟	ی۔ مصدر مرکب چیست؟
ک۔ صفت عالی چیست؟	ل۔ عدد چیست؟
م۔ مرو کدام فعل است؟	

سوال نمبر ۲۔ درج ذیل اقتباسات میں سے کسی ایک کا فارسی میں ترجمہ لکھیں۔

- الف: سعدی شیرازی شیراز میں پیدا ہوئے۔ انہوں نے اپنی زندگی میں مختلف شہروں کا ایک طویل سفر کیا۔ سعدی شیرازی کی دو شہرہ آفاق کتب "گلستان اور بوستان" ہیں۔ سعدی کی گلستان حکایات پر مبنی ہے جو ہند و نصائح کا ایک خزانہ ہے۔ یہ آٹھ ابواب پر مشتمل ہے۔ فارسی غزل گوئی میں سعدی کو استاد تسلیم کیا گیا ہے۔
- ب: امیر خسرو کا شمار فارسی اور اردو کے عظیم المرتبت ادیبوں اور شاعروں میں ہوتا ہے۔ وہ بیک وقت عالم باعمل، صوفی، باکمال شاعر، مفکر، فلسفی اور ادیب کامل تھے۔ اردو زبان و ادب کے پہلے شاعر بھی تسلیم کئے جاتے ہیں۔ اردو اور ہندی کے علاوہ انہوں نے فارسی میں بھی شاعری کی۔ غزل آپ کی محبوب صنف سخن ہے۔ آپ نے کئی اہم تصانیف اپنی یادگار چھوڑی ہیں۔

سوال نمبر ۳۔ درج ذیل اقتباسات میں سے کسی ایک کا فارسی میں ترجمہ لکھیں۔

- الف: ایک دفعہ کا ذکر ہے کہ ایک کوا تھا وہ بہت پیاسا تھا۔ وہ پانی کی تلاش میں ادھر ادھر گھوم رہا تھا۔ اس نے باغ میں ایک گھڑا دیکھا۔ اس میں تھوڑا سا پانی تھا۔ کوئے نے بہت کوشش کی لیکن پانی نہ پی سکا۔ اس نے ایک ترکیب سوچی اور گھڑے میں چھوٹے چھوٹے پتھر ڈالے اور پانی اوپر آ گیا۔ اس نے پانی پیا اور اڑ گیا۔
- ب: حافظ شیرازی کا نام محمد، شمس الدین لقب اور حافظ تخلص تھا۔ ان کے والد اصفہان سے ہجرت کر کے شیراز میں آ بسے تھے۔ ان کی ولادت آٹھویں صدی ہجری کے پہلے نصف میں شیراز میں ہوئی اور اس شہر میں ادبی اور شرعی علوم حاصل کئے۔ حافظ ایران کے مقبول ترین شاعر ہیں۔ انہیں لسان الغیب کہا جاتا ہے اور ان کے دیوان سے فال بھی نکالی جاتی ہے۔

حصہ دوم

سوال نمبر ۴۔ ماضی بعید اور مضارع اخباری {فعل حال} کی تعریف کریں نیز ہر ایک کے بنانے کا طریقہ اور "پوشیدن" مصدر سے گردان بنائیں اور اردو معانی لکھیں۔ [۲۰]

سوال نمبر ۵۔ فعل ماضی مطلق کی تعریف کریں۔ بنانے کا طریقہ بتائیں اور "آمدن" مصدر سے گردان بنائیں۔ [۱۰]

سوال نمبر ۶۔ شبہ جملہ کی تعریف کریں۔ اور مثالوں سے وضاحت کریں۔ [۱۰]

سوال نمبر ۷۔ حرف اضافہ بہ، با، زیر، بر، در کی دو دو مثالوں سے وضاحت کریں۔ [۱۰]

نوٹ: تمام سوالات حل کریں۔ تمام سوالات کے نمبر برابر ہیں۔

سوال نمبر ۱: کسی ایک اقتباس کا سلیس اردو ترجمہ کریں؟

(الف): چون رود کی بدین بیت رسید امیر چنان منفعل گشت کہ از تخت فرود آمد و بی موزه پای در رکاب خنگ نوبتی آورد و روی به بخارا نهاد چنانکہ رانین و موزه تا دو فرسنگ در پی امیر بردند، به برونه، و آنجا در پای کرد و عنان تا بخارا هیچ جای باز نگرفت و رود کی آن پنج هزار دینار مضاعف از لشکر بستند. و شنیدم بسمرقند در سنہ اربع خمس مائی از دهقان ابو رجا احمد بن عبدالصمد العابدی کہ گفت جد من ابو رجا حکایت کرد کہ چون درین نوبت رود کی بسمرقند رسید چهار صد شتر زیر بنہ او بود و الحق آن بزرگ بدین تجمل ارزانی بود کہ هنوز این قصیدہ را کس جواب نگفتہ است کہ مجال آن ندیدہ اند کہ از این مضایق آزاد توانند بیرون آمد.

(ب): آگاہ باش ای پسر، کہ روز رفتن من نزدیک است و آمدن تو بر اثر من زود باشد، چہ امروز تا درین سرای سہنجی باید کہ بر کار باشی و زادی و پرورشی را در سرای جاودان را شاید برداری و سرای جاودانی برتر از سرای سہنجی است و زاد او از این سرای باید جست کہ این جہان چون کشت زاری است کہ ازو کاری و ازو دروی، از نیک و بد. و کس درودہ خویش در کشتزار نخورد، بلکہ در آبادنی خورد، و آبادانی این سرای سرای باقی است و نیکمردان در این سرای ہمت شیران دارند.

سوال نمبر ۲: کسی ایک اقتباس کا سلیس اردو ترجمہ کریں؟

(الف): گویند کہ ہر حاجت کہ در آن روز خواہند، ہاری تعالیٰ و تقدس، روا کند. بہ گوشہ ای رفتم و دو رکعت نماز بکردم و حاجت خواستم تا خدای تعالیٰ و تبارک مرا توانگری دہد. چون نزدیک یاران و اصحاب آمدم یکی از ایشان شعری پارسی می خواند، مرا شعری در خاطر آمد کہ از وی در خواہم تا روایت کند. ہر کاغذی نوشتم تا بہ وی دہم کہ این شعر ہر خوان. هنوز بدو ندادہ بودم کہ او همان شعر بہ عینہ آغاز کرد. آن حال بہ فال نیک گرفتم و با خود گفتم: خدای تبارک و تعالیٰ حاجت مرا روا کرد. پس از آنجا بہ جوز جانان شدم.

(ب): یاد دارم کہ در ایام طفلیت متعبد بودمی و شب خیز و مولع و زاهد و پرهیز. شبی در خدمت پدر رحمۃ اللہ علیہ نشستہ بودم و ہمہ شب دیدہ برہم نبشتہ و مصحف عزیز ہر کنار گرفته و طایفہ ای گرد ما خفتہ. پدر را گفتم: از اینان یکی بر سر نمی دارد کہ دو گانہ بہ در گاہ یگانہ بگذارد. چنان خواب غفلت بردہ اند کہ گویی مردہ اند. گفتم: جان پدر تو نیز اگر بخفتی، بہ کہ در پوستن خلق افتی.

سوال نمبر ۳: درج ذیل کتابوں میں سے کسی ایک پر اردو میں نوٹ لکھیں؟

۲۔ ”چهارمقالہ“ کی اہمیت

۱۔ ادبیات فارسی میں ”سفرنامہ ناصر خسرو“ کا مقام

سوال نمبر ۴: درج ذیل کتابوں میں سے کسی ایک پر فارسی میں نوٹ لکھیں؟

۲۔ اہمیت ”گلستان سعدی“ در ادبیات فارسی

۱۔ ”قاہوس نامہ“ را با تفصیل معرفی کنید

سوال نمبر ۵: درج ذیل سوالات میں سے کسی دس کے جوابات لکھیں؟

۲۔ مولف قاہوس نامہ کیست؟

۱۔ اسم مولف تاریخ بیہقی کیست؟

۳۔ اولین سفرنامہ منثور چہ نام دارد؟

۳۔ ناصر خسرو در چہ سالی بہ دنیا آمد؟

۶۔ تاریخ بیہقی در چہ سال نوشتہ شد؟

۵۔ سال تالیف سفرنامہ کیست؟

۸۔ موضوع قاہوس نامہ کیست؟

۷۔ بوستان سعدی در چہ سال نوشتہ شد؟

۱۰۔ چہار مقالہ را چرا چہار مقالہ می نامند؟

۹۔ آثار شیخ سعدی را نام ببرد؟

۱۲۔ اسم دیگر چہار مقالہ کیست؟

۱۱۔ چہار مقالہ تالیف کیست؟

۱۳۔ اسم کامل سعدی بنویسید؟

۱۳۔ تزک جہانگیری اثر کیست؟

۱۵۔ نام دوم قاہوس نامہ کیست؟

UNIVERSITY OF THE PUNJAB

M.A./M.Sc. Part – I Annual Examination – 2022

Subject: Persian

Paper: III (Shair-e-Classic-e-Farsi)

Roll No.

Time: 3 Hrs. Marks: 100

نوٹ: تمام سوالات حل کریں۔

سوال نمبر ۱: از سوال های زیر فقط ده سوال را مختصر به فارسی پاسخ دهید۔

۲۰

- ۱۔ یک بیت سعدی شیرازی بخوانید؟ ۲۔ صاحب در کدام سبک شعر سرود؟ ۳۔ دیوان شمس اثر کیست؟
- ۴۔ مرشد امیر خسرو کی بود؟ ۵۔ مثنوی محیط اعظم سروده کیست؟ ۶۔ بیدل در کدام شهر درگذشت؟
- ۷۔ گلستان سعدی در چه سال تالیف شد؟ ۸۔ مسعود سعد چند سال در قلعه نای زندگی کرد؟ ۹۔ مسعود سعد سلمان از کدام دوره بود؟
- ۱۰۔ عرفی شیرازی چه نام داشت؟ ۱۱۔ مهمترین موضوع شعری مسعود سعد سلمان چه بود؟ ۱۲۔ لسان الغیب کدام شاعر بود؟
- ۱۳۔ انوری را در کدام قالب پیغمبر سخن می گفتند؟

۱۴

سوال نمبر ۲۔ کسی ایک جزو کا اردو میں ترجمہ اور تشریح کریں

(الف)

تا آمد از عدم به وجود اصل بیکرم
خون شد ولم در آرزوی آن که یک نفس
جز غم نبود بھرہ ز چرخ شکر مرم
بی خار غم ز گلشن شادی گلی برم
مستم یقین کہ در چمن باغ روزگار
بی بر بود نعل امید کی کہ پرورم

(ب)

آن به من می رسد ز بختی رنج
فلک از من در بلیغ دارد خاک
کہ به هر قلعه ای و زندانی
درد و گزبیش نیست رفتی۔

۱۴

سوال نمبر ۳۔ کسی ایک جزو کا اردو میں ترجمہ اور تشریح کریں

(الف)

رسید مژده کہ ایام غم نخواهد ماند
من ار چه در نظریار خاکسارم شد
چنان نماند، چنین نیز غم نخواهد ماند
رقیب نیز چنین محترم نخواهد ماند
چه جای شکر و شکایت ز نقش نیک و بد است
چو بر صیغه هستی رقم نخواهد ماند

(ب)

هر کہ در اجامہ ز عشقی چاک شد
شاد باش ای عشق خوش سودای ما
او ز حرص و جملہ عیبی پاک شد
ای طیب جملہ علت های ما
ای دوائی نخوت و ناموس ما
ای تو افلاطون و جالینوس ما

۱۴

سوال نمبر ۴۔ کسی ایک جزو کا اردو میں ترجمہ اور تشریح کریں

(الف)

یارب ز کرم بخش تقصیر مرا
ما پر ز گناه ما جرایبی است عجیب
مقبول بکن ناله شب گیر مرا
لطف تو کند چاره تدبیر مرا

(ب)

مکن کاری کہ بر پاستک آید
چو فردا نامہ خوانان نامہ خوانند
جهان با این فراخی تنگ آید
ترا از نامہ خوانان تنگ آید

۲۰

سوال نمبر ۵۔ درج ذیل میں سے دو کے اردو اور دو کے فارسی میں احوال و آثار پر نوٹ لکھیں۔

مسعود سعد سلمان، عرفی شیرازی، سعدی شیرازی، حافظ شیرازی،
عمر خیام، سرمد کاشانی، امیر خسرو، فرید الدین عطار

UNIVERSITY OF THE PUNJAB

M.A./M.Sc. Part – I Annual Examination – 2022

Subject: Persian

Paper: IV (Adabiyat-e-Maasir-e-Farsi)

Roll No.

Time: 3 Hrs. Marks: 100

نوٹ: تمام سوالات حل کریں۔ پرچہ ۴۰ فیصد فارسی میں حل کرنا لازمی ہے۔

سوال 1: دس سوالات کے مختصر فارسی جواب لکھیے۔ (۲۰)

- ۱۔ موضوع اساسی داستان های صادق هدایت چیست؟
- ۲۔ یکی از رمان صادق هدایت را نام ببرید؟
- ۳۔ سهراب سپهری کجا موفون است؟
- ۴۔ هشت کتاب اثر چیست؟
- ۵۔ اسم کامل دهمخدا چه بود؟
- ۶۔ تخلص احمد شاملو چیست؟
- ۷۔ شعر سپید چیست؟
- ۸۔ در دودل ملا قربانعلی نوشته کیست؟
- ۹۔ چه کسی را پدر شعر نومی خوانند؟
- ۱۰۔ داش آکل اثر کیست؟
- ۱۱۔ نخستین نظریه پرداز شعر جدید که بود؟
- ۱۲۔ یکی از آثار صدرالدین عارف را نام ببرید۔

سوال 2: کسی ایک جزو کا اردو ترجمہ کریں۔ (۲۰)

(الف) می خواست که دیگر ملاتی در کار نیاورد۔ می خواست که دیگر احتیاط نکند۔ حالا که توانسته بود با این پول های به قول خودش ”بی برکت“ سازی بخرد، حالا به آرزوی خود رسیده بود و حالا ساز مال خودش بود۔ حالای توانست به راحتی، آن چه را که دلش می خواهد بنوازد۔ حالای توانست چنان تار بزنند که خودش به گریه بیفتند۔

(ب) مثل اینکه ازین حرف چرت داش آکل پاره شد، دوباره نگاہی به سرتار پای او کرد، درست کشید رویی پیشانی ش، کلاه تخم مرغی او پس رفت و پیشانی دورنگه او بیرون آمد که نصفش از تابش آفتاب سوخته و قهوه ای رنگ شده بود و نصف۔

سوال 3: کسی ایک جزو کا ترجمہ اور تشریح کریں نیز شاعر کا نام بھی لکھیں۔ (۲۰)

(الف) ہر جا کہ رنج می برد انسان ز روز دشب
ہر جا کہ زندگی طلبد زندہ را بہ رزم
بیرون کش از نیام
از زود و نا توانی خود ہر دو ساخته
تینگی دودم!

(ب) نوبهار آمد و شد زندہ جہان بار دیگر
تو مرا زندہ کن از ساغر سرشار دیگر
تا بود فصل گل و صحبت ساقی ہرگز
نروم جای دگر من نکتم کار دیگر
من بہ یک زخم تو ای چرخ نیمتم از پای
گر بود عمر بنیم بہ پیکار دیگر

سوال ۴: فروغ فرخزاد کے فکر و فن پر نوٹ لکھیں۔ (۲۰)

یا

احمد شاملو کی شاعری کا تنقیدی جائزہ لیجئے۔

سوال 5: صادق هدایت کے فکر و فن پر روشنی ڈالیں۔ (۲۰)

یا

سید محمد علی جمالزادہ کے فن افسانہ نگاری پر نوٹ لکھیں۔

UNIVERSITY OF THE PUNJAB

M.A./M.Sc. Part – I Annual Examination – 2022

Subject: Persian

Paper: V (Naqad-e-Adabi-e-Farsi)

Roll No.

Time: 3 Hrs. Marks: 100

نوٹ: مجموعی طور پر پانچ سوالات کے جوابات درکار ہیں۔ پہلا سوال لازمی ہے۔ چالیس فیصد (40%) پرچہ فارسی میں حل کرنا لازمی ہے۔
تمام سوالات کے نمبر برابر ہیں۔

سوال ۱ :- از پرسش های زیر فقط ده را پاسخ بدهید

۱. "صور خیال" چه موضوعی دارد ۲. سبک های شعر کدام اند ؟ ۳. نقد ادبی چیست؟ ۴. انواع علوم بلاغت را توضیح فرمایید ۵. درباره موسیقی شعر چه می دانید ؟ ۶. راجع ارسال المثل چه می دانید؟ ۷. قافیہ را توضیح فرمایید؟ ۸. از اصناف شعری پنج صنف را معرفی کنید ۹. موسیقی داخلی شعر چیست؟ ۱۰. در علم بیان استعاره چیست؟ ۱۱. رباعی چیست ؟ ۱۲. از آرایہ ادبی تجسیم چیست ؟ ۱۳. ارکان تشبیه کدام اند ؟

سوال ۲. اصناف نثری کے بارے میں کیا جانتے ہیں وضاحت کیجیے

سوال ۳. منیر لاہوری کا بطور نقاد ادب فارسی تعارف کروائیے

سوال ۴. ادب سے کیا مراد ہے؟ ادب کی افادیت و اہمیت بیان کریں۔

سوال ۵. تنقید کی تعریف و اقسام بیان کریں

سوال ۶. شفیعی کدکنی کا فارسی ادب کی تنقید میں مقام متعین کیجیے

سوال ۷. فارسی ادب کی تنقید میں شبلی نعمانی کی خدمات کا جائزہ لیں

سوال ۸. شعر کی موضوعاتی اقسام کا تعارف کروائییں

سوال ۹. شعر کیا ہے نیز عناصر شعر کی وضاحت کریں